

SELETUSKIRI

Eesti seisukohad komisjoni rakendusmääruse eelnõu kohta, millega muudetakse REACH-määruse lisa XVII seoses laskemoonas ja kalapüügivahendites sisalduva pliiga.

1. Sissejuhatus

Euroopa Komisjon avaldas 27. veebruaril 2025 rakendusmääruse eelnõu, millega muudetakse kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) 1907/2006 lisa XVII seoses laskemoonas ja kalapüügivahendites sisalduva pliiga. Rakendusmääruse aluseks on REACH määruse artikkel 68 lõige 1.

Eelnõu eesmärk on kehtestada keeld pliiaavlite ja pliid sisaldavate kuulide kasutamisele, mille pliisisaldus on üle 1 massiprotsendi: jahipidamisel, sõltuvalt laskemoonast üleminekuajaga kolm kuni kümme aastat ja välilaskespordis, üleminekuajaga viis aastat ning keelatakse pliid sisaldavate kalapüügivahendite turuleviimine ja kasutamine sõltuvalt kalapüügivahendist üleminekuajaga 6 kuud kuni 5 aastat. Erandina lubatakse pliilaskemoona kasutamist 15 aasta jooksul teatud tingimustel heakskiidetud välilasketiirudes ja laskespordis, kui täidetakse arvestus- ja kogumisnõuded. Pliilaskemoona kasutamise keeld ei laiene kasutamisele siselasketiirudes, siseturvalisuse- ja kaitseotstarbel ega teadus- ja ajaloolistel eesmärkidel.

Liikmesriikide esindajatest koosnev REACH komitee on käesolevat eelnõu arutanud 29. aprillil 2025, kus liikmesriigid väljendasid eriarvamusi peamiselt piirangu kehtestamise ulatuse ja üleminekuaja osas. Samuti tõstatati vaidlusalusena alternatiivse ja omadustelt samaväärse laskemoona kättesaadavuse küsimus. Osa liikmesriike on pidanud vajalikuks tulenevalt Venemaa jätkuvast agressioonisõjast Ukrainas, arvestada senisest enam geopoliitilist olukorda ja eelnõuga kaasnevaid mõjusid ELi liikmesriikide julgeolekule ja riigikaitsele. Läbirääkimiste käigus on eelnõusse lisatud täiendavad terminid ajalooliste relvade osas, lihtsustatud lasketiirudes pliid sisaldava laskemoona üle arvestuse pidamise nõudeid, jäetud välja keeld välitingimustesse laskesporti tegema minnes kaasas kanda pliid sisaldavat laskemoona ning erandina sätestatud, et enne rakendusmääruse jõustumist turule viidud pliid sisaldavatele alla 50 g kuni 1 kg kaaluvatele kalapüügilantidele ja raskustele, mis on turule viidud enne käesoleva rakendusmääruse jõustumist, kasutamise keeldu ei kohaldata. Eelnõu järgmine arutelu REACH komitees on kavandatud 2025. a juunis.

Toetame pli kasutamise piirangute kehtestamist, et vähendada pliiga kokkupuudet ning sellega kaasnevaid pikaajalisi ja pöördumatuid terviseriske, eelkõige haavatavates sihtrühmades, nagu lapsed ja sagedased ulukiliha tarbijad. Samuti toetame meetmeid, mis vähendavad pliiriski looduses. Samas peame oluliseks piirangute proportsionaalsust, halduskoormuse vähendamist ning mõju kaitsevaldkonnale, jahindusele, kalapüügile ja laskespordile. Samuti peame oluliseks, et laskespordile kehtiv 15-aastane erand vaadatakse kümne aasta möödudes uuesti läbi, tagamaks ala jätkusuutlikkust ja sportlaste rahvusvaheline konkurentsivõime.

Eelnõule kohaldatakse kontrollimenetlust ja komisjoni rakendusmääruse komitees vastuvõtmiseks on vajalik liikmesriikide kvalifitseeritud häälteenamus. Komisjoni rakendusemäärus on otsekohalduv ja rakendamiseks ei ole vaja teha muudatusi Eesti õigusaktides.

Seletuskirja koostasid Sotsiaalministeeriumi keskkonnatervishoiu poliitika juht Aive Telling (aive.telling@sm.ee) ning EL ja väliskoostöö osakonna nõunik Maret Voore (maret.voore@sm.ee).

Seisukohad on kooskõlastanud valdkonna eest vastutav tervise asekanstler Anniki Lai (anniki.lai@sm.ee).

2. Sisukokkuvõte

Euroopa Komisjon (komisjon) algatas 2019. aastal toimiku koostamise, et käsitleda muresid, mis on seotud pliist ja pliiühenditest tuleneva ohuga inimtervisele ja keskkonnale seoses:

(i) pliid ja pliiühendeid sisaldava laskemoona, sealhulgas haavlite, mida kasutatakse väljaspool märgalasid, ning kuulide, mida kasutatakse nii märgaladel kui ka muudel aladel kasutamise;

(ii) pliid ja pliiühendeid sisaldava kalapüügivarustuse kasutamisega.

Toimiku koostamisel ei hinnatud siseruumides kasutatavat laskemoona ega selle kasutamist politsei, kaitseväge või teiste julgeolekujõudude poolt.

Euroopa Kemikaaliamet (edaspidi amet) järeldas 2021. aasta märtsis avaldatud XV lisa toimikus¹, et pliil põhinevad laskemoon ja kalapüügitarvikud (nt raskused ja landid) kujutavad endast tõsist ohtu nii keskkonnale kui ka inimtervisele, eriti haavatavad on lapsed ning probleem on EL-i üleselt ebapiisavalt kontrollitud. Toimikus on keskkonnanriskide osas välja toodud, et linnud ja loomad neelavad loodusesse jäänud pliimoona ja raskuseid, mis põhjustab mürgistust ja surma. Plii kogunemine laskespordiväljakutel võib viia vee reostuseni ja mõjutada põhjavee kvaliteeti. Esineb risk inimeste tervisele, kuna pliimoona kasutamisel lastud liha söömine kujutab endast ohtu tervisele, eriti alla 7-aastastele lastele. Kodune pliimoona, raskuste ja lantide valmistamine kujutab samuti terviseriski (kokkupuude pliiga inhalatsioonil). Amet jõudis järeldusele, et probleem nõuab EL-i tasandil reguleerimist, et kaitsta nii loodust kui inimeste tervist.

REACH-määruse lisas XVII on kehtestatud piirangud teatud ohtlike ainete, segude ja toodete tootmisele, turuleviimisele ja kasutamisele. Eelnõuga muudetakse REACH-määruse lisa XVII ja keelustatakse plii kasutamine kalastustarvetes ja laskemoonas.

Üldkeelud ja erandid

- **Pliisisaldus ≥ 1 massiprotsent:** keelatakse kõikides kuulides ja muus laskemoonas, sh selliste kuulide ja laskemoona jahipidamise ajal või jahil käimise käigus kaasaskandmine.
- Kehtestatakse **mürgistus- ja teavitamismõõdu:** kui pliiisisaldus laskemoonas ületab 1% (või $\geq 3\%$ vaske sisaldavates kuulides).

Eranditena ei kohaldata piiranguid:

- (a) siseruumides laskmisel;
- (b) politsei-, õiguskaitse- ja muudel turvaeesmärkidel;
- (c) sõjalistel ja kaitseotstarbelistel eesmärkidel;
- (d) elutähtsa infrastruktuuri, kaubalaevanduse või väärtuslike konvoide kaitsel;
- (e) avalike hoonete ja avaliku ruumi kaitsel;
- (f) enesekaitsel (jahipidamise ajal või jahipidamise osana kasutamist ei loeta enesekaitsesks);
- (g) relvade ja laskemoona tehniline katsetamisel ja tõendamisel;
- (h) ballistilise materjalide ja toodete katsetamisel ja arendamisel;

¹ [Lead in outdoor shooting and fishing ANNEX XV report](#)

(i) kohtueksperdiisi analüüsile ja ajaloolistele relvadele.

Õhupüssikuulid ei kuulu piirangu kohaldamisalasse, sest pliiõhupüssi kuulide alternatiivid on saadaval piiratud kogustes, need ei ole täpsed ja nende hind on kuni neli korda kõrgem kui pliiõhupüssi kuulidel. Lisaks aitaks õhupüssides kasutatavate plii kuulide piiramine vaid vähesel määral kaasa pliiheite vähendamisele ega vähendaks ohtu inimestele.

Kaitseväge reservväelaste väljaõppe tagamiseks kehtestatakse alaline erand pliid sisaldava laskemoona kasutamiseks lasketiirus, et võimaldada reservväelaste jätkuvat vabatahtlikku väljaõpet ja tagada kaitsealane valmisolek.

Erand ajaloolistest tulirelvadest tulistatava pliilaskemoona kohta lisatakse seetõttu, et puuduvad sobivad alternatiivid ja plii eraldumine sellisest kasutusest on piiratud. Sama kehtib ka ajaloolise relva koopia kohta. Koopiarelvaks loetakse täpset koopiat, mis oma tehnilistelt omadustelt vastab originaalrelvale. Ajalooliseks tulirelvaks käesoleva määruse tähenduses loetakse tulirelv, mis on toodetud enne aastat 1900. Erand, mis hõlmab traditsiooniliste rituaalide, pidulike ürituste ja muude vaimse kultuuripärandi ürituste, näiteks laskurite festivalide ajal merre lastavaid plii kuulide, kehtestatakse seetõttu, et sellised üritused on juhuslikud, nende ajal kasutatakse piiratud koguses laskemoona ning tagatakse kultuuripärandi säilimine.

Laskemoonas sisalduva plii piirangud

Pliilaskemoona kasutamine **jahipidamisel** keelustatakse. Samuti keelatakse pliid sisaldava laskemoona kaasaskandmine jahile minekul. Võrreldes ameti toimikus toodud ettepanekutega lühendatakse eelnõuga pliihaavlite jahil kasutamise keelu üleminekuperioodi viielt aastalt kolmele aastale. Lühem üleminekuperiood on põhjendatud, arvestades, et pliid sisaldava laskemoona kasutamine märgaladel on kogu ELis juba piiratud. Jahipidamisel keelustatakse ka pliid sisaldavad kuulid: vähemalt 5,6 mm kaliibriga kesktulepadrunite kuulide kasutamisele kehtib 18 kuu pikkune üleminek ning alla 5,6 mm kesktule- ja kõigi kaliibrite ääretulepadruni kuulide kasutamisele laieneb kümneaastane üleminekuperiood, et anda rohkem aega praegu puuduvate alternatiivide väljatöötamiseks ja katsetamiseks.

Sportlaskmisel välitingimustes keelatakse pliid sisaldava laskemoona kasutamine viie aasta möödumisel rakendusmääruse jõustumisest. Samuti keelatakse pliid sisaldava laskemoona kaasaskandmine välitingimustes sportlaskmisele minekul.

Erandina säilib 15 aastaks võimalus kasutada sportlaskmisel pliid sisaldavat laskemoona suurusega 1,9–2,6 mm (eelnõu kohaselt laskemoon, mida kasutatakse sportlaskmisel). 15-aastane erand pliid sisaldava laskemoona kasutamiseks ja turuleviimiseks sportlaskmise eesmärgil lisatakse selleks, et võimaldada ELi liikmesriikidel jätkata olümpiamängude ja muude rahvusvaheliste võistluste korraldamist, kus pliid sisaldava laskemoona kasutamine on praegu kohustuslik, ning ELi sportlased saaksid jätkata pliid sisaldava laskemoonaga treenimist ja säilitada konkurentsivõime. Erandi kehtimiseks peab laskmine toimuma heakskiidetud välilasketiirus, olema seotud laskespordiliiduga ning kohalduvad riskijuhtimismeetmed, näiteks plii kogumine iga kolme aasta tagant ja leviku piiramise tehnilised lahendused (piirded, pinnakatted jms). Lasketiirud peavad samuti tagama äravooluvee ohutuse ja pidama arvestust kasutatud pliilaskemoona üle.

Riskijuhtimismeetmed

Nõutavad riskijuhtimismeetmed erinevad ameti esialgselt kavandatud meetmetest, kuid tagavad siiski kõrgetasemelise kaitse pliihte eest. Eelnõuga jäeti välja järgmised kavandatud meetmed:

- i. kohustus koguda tagasi üle 90 % kasutatud pliid sisaldavast laskemoonast (mida ei peeta teostatavaks); ja
- ii. lasketiirude kasutajate kohustuslik litsentsimine liikmesriikide poolt (mida peetakse liiga koormavaks);

Eelnõuga lisati järgmised uued meetmed, mis tuleb võtta:

- iii. rakendada tuleb vähemalt kaks konkreetset plii leviku tõkestamise meetet (seinad, vallid või kaldad, võrgud või haaveldatud kardinaid ja pinnakate);
- iv. seirata tuleb pinnakatteta laskealal laskemoonakollete pH-d ja vajaduse korral koldeid töödelda;
- v. pliid sisaldav kasutatud laskemoon tuleb kokku koguda vähemalt iga kolme aasta järel;
- vi. pliid sisaldava laskemoona kasutamist lubada üksnes laskespordi liidu liikmetele; ja
- vii. piirata tuleb nende käitajate arvu, kes võivad erandiga hõlmatud kaliibreid turule viia.

Riskijuhtimismeetmete tõhususe jälgimiseks ja piirangu rakendamise hõlbustamiseks lisatakse järgmised nõuded:

- liikmesriigid peavad iga viie aasta järel esitama ametile teabe nende territooriumil tarnitud ja kokkukogutud pliihaavlite koguste kohta;
- liikmesriigid peavad kehtestama lasketiirude loastamise korra ja loetelu loa saanud välilasketiirudest.

Kalastustarvetes sisalduva plii piirangud

Plii kasutamine kuni 50 g kaaluvates **kalapüügilantides ja raskustes** ning selliste kalastustarvete turuleviimine keelatakse kolme aasta möödumisel rakendusmääruse jõustumisest, 50 g kuni 1 kg kaaluvate lantide ja raskuste puhul vastavalt viie aasta möödumisel. Erandina ei kohaldata kalastustarvete kasutamise keeldu neile alla 50 g kuni 1 kg kaaluvate lantidele ja raskustele, mis on turule viidud enne rakendusmääruse jõustumist. **Trosside, traatide ja uppivate raskuste** kasutamine ja turuleviimine keelatakse kuue kuu möödumisel määruse jõustumisest, et kiiresti vältida plii otsest ja tahtlikku keskkonda viimist, andes samal ajal käitajatele siiski aega piiranguga kohanemiseks.

Erandina on lubatud pliid sisaldavate messinglantide kasutamine ja turuleviimine, kui pliisisaldus jääb alla 3%, et saavutada tootmise ajal piisav töödeldavus ja tagada messingist lantide jätkuv tootmine, mis on kõige levinumad alternatiivid pliile. Samuti lubatakse kuni 0,06-grammiste lõhestatud raskuste kasutamine ja turuleviimine, kui need on lekke- ja lapsekindlas pakendis, kuna tehniliselt on keeruline leida pliile alternatiive. Lisaks ei kohaldata sellistele messinglantidele ja lõhestatud raskustele märgistuse erinõudeid.

Märgistus-, seire- ja aruandlusnõuded

Kõik pliid sisaldav laskemoon ja kalastustarbed, mille pliisisaldus ületab 1 massiprotsenti (või kuulide puhul 3% vasesulamites), tuleb kuue kuu möödumisel rakendusmääruse jõustumisest jaemüüjatel või kaugmüügi korral kaugmüügipakkumises nõuetekohaselt **märgistada**, et tarbijad oleksid teadlikud piirangutest ja riskidest.

Lasketiirudes tuleb seirata äravooluvett ja keelata selle kasutamine põllumajanduses. Samuti tuleb koguda ja raporteerida teavet kasutatud ning kogutud pliilaskemoona kohta ning säilitada nimekiri heakskiidetud lasketiirudest.

Kõik kehtestatud erandid, sealhulgas 15-aastane sportlaskmisele kehtiv erand, vaadatakse kümne aasta pärast uuesti läbi komisjoni ja ameti koostöös. Liikmesriikidel jääb õigus säilitada oma siseriiklikud, rangemad piirangud plii kasutamisele, kui need ei takista kaupade vaba liikumist siseturul.

3. EL asja vastavus subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetele

Komisjoni rakendusmääruse õiguslik alus on REACH määruse artikkel 68 lõige 1. Praegu kehtivad piirangud plii ja pliiühendite suhtes, sealhulgas piirangud pliihaavlite kasutamisele märgaladel või nende ümbruses, mis kehtestati komisjoni määrusega (EL) 2021/57.

Pliil põhinevad laskemoon ja kalapüügitarvikud (nt raskused ja landid) kujutavad endast tõsist ohtu nii keskkonnale kui ka inimestele. Eriti haavatavad on lapsed. Riskid ei ole piisavalt kontrollitud ning probleem nõuab ELi tasandil reageerimist, et kaitsta nii loodust kui inimeste tervist. Seega on põhjendatud plii kasutamise piirangute ühtlustamine EL tasandil.

Eelnõu vastab proportsionaalsuse põhimõttele, kuna plii kasutamine laskemoona ja kalastustarvikute koostises kujutab lubamatut riski inimeste tervisele ja keskkonnale, eriti haavatavatele sihtrühmadele ning selle riskiga tuleb tegeleda kogu ELi tasandil. Seetõttu on asjakohane kehtestada sellise laskemoona ja kalastustarvete turuleviimise ja kasutamise piirang. Samuti on piirangu kehtestamisel ette nähtud erinevad üleminekuajad, mis võtavad arvesse sihtrühmade vajadust kohandada oma tegevust. Lisaks vaadatakse 15-aastane sportlaskmisele kehtiv erand kümne aasta pärast uuesti läbi.

4. Esialgse mõjude analüüsi kokkuvõte

Kavandatud piirangute eesmärk on vähendada plii heitkoguseid järgmise 20 aasta jooksul ligikaudu 630 000 tonni võrra. See tähendaks 72% vähendamist võrreldes olukorraga, kus piirangut ei kehtestata.

Eesti on ühinenud [rahvusvahelise tähtsusega märgalade, eriti veelindude elupaikade konventsiooniga](#)³ ning on 1. novembrist 2008. a [Aafrika ja Euraasia rändveelindude kaitse kokkuleppe](#)⁴ osaline. Seega on plii keelustamine jahipidamises kooskõlas Eesti võetud rahvusvaheliste kohustustega.

Riigikaitse seisukohast konsulteeris Euroopa Komisjon enne eelnõu avaldamist Euroopa Kaitseagentuuriga (EDA) ning kaitsevõimekuse vähenemise ohtu ei tuvastatud. Militaar- ja julgeolekueesmärgil pliilaskemoona kasutamine on erandina jätkuvalt lubatud.

Sarnaselt plii heitekoguste vähendamiseks kavandatavatele meetmetele on ELis juba rakendamisel elavhõbeda kasutamise keelustamine. Elavhõbeda kasutamise keelustamine ELis on toimunud sujuvalt, kuna sobivad alternatiivid on paljudes valdkondades juba kättesaadavad, ühiskondlik ja poliitiline toetus tugev ning üleminek toimub järk-järgult.

Sotsiaalne ja tervisemõju

Pliihaavlid kujutavad ohtu lindudele, loomadele ja inimestele olenemata sellest, kus tulistamine toimub. Kui pliiheitmeid jahinduses ja kalastuses ei piirata, võib ameti hinnangul järgmise 20 aasta jooksul keskkonda sattuda ligikaudu 876 000 tonni pliid. Sellise koguse mõjud ei piirdu ainult inimeste tervisega: plii otsese allaneelamise tõttu võivad surra vähemalt 135 miljonit lindu, veel 14 miljonit võivad saada mürgistuse jahil hukkunud loomade, saastunud rohu vmt söömisel ning 7 miljonit pliisisaldusega raskuste ja lantide allaneelamise tõttu. Seega on tegemist laiaulatusliku keskkonna- ja sotsiaalse probleemiga.

Plii on määruse (EÜ) nr 1272/2008² kohaselt liigitatud kui veeorganismidele väga toksiline aine ning tunnistatud reproduktiivtoksiliseks aineks, kuna see kahjustab viljakust ja mõjutab loote ning lapse närvisüsteemi arengut, põhjustades pöördumatuid kahjustusi ja intelligentsuskvoodi langust. Pliiga kokkupuude on seotud ka täiskasvanute suurenenud südame-veresoonkonna, neeru- ja kesknärvisüsteemi haiguste riskiga ning see võib põhjustada ka vähki. Loomadel ja lindudel võib plii põhjustada nii ägedaid kui ka kroonilisi toksilisi mõjusid, sealhulgas surma.

Euroopa Toiduohutusamet on oma teaduslikus arvamuses (EFSA 2013³) välja toonud, et toidukaudne pliiga kokkupuude võib mõjutada eelkõige loodete, imikute ja laste närvisüsteemi arengut. Uuringud on näidanud, et pliilaskemoonaga lastud ulukiliha võib sisaldada mikroskoopilisi pliiosakesi, mida ei saa täielikult eemaldada lihast tabamuspriirkonna väljalõikamise teel ega vähendada plii sisaldust toiduvalmistamisel. See seab pliimürgistuse ohtu hinnanguliselt 13,8 miljonit jahimeeste perekonda kuuluvat inimest ELis, sealhulgas 1,1 miljonit alla seitsmeaastast last, kes on kõige tundlikum riskirühm⁴.

Lisaks terviseriskidele kaasnevad pliikasutusega olulised sotsiaalsed mõjud. Paljud pered ELis, eriti maapiirkondades, sõltuvad ulukilihast oma toidulaual ning neil puuduvad sageli vahendid kallimate alternatiivide soetamiseks või tervisekahjustustega toimetulekuks. Haavatavate rühmade, nagu madalama sissetulekuga perede ja laste puhul, võivad pliiga seotud kognitiivsed kahjustused, õppimiskahjustused ja madalam IQ mõjutada haridustulemusi, töövõimalusi ja elukvaliteeti kogu elukaare jooksul. Madalama IQga laste heaolukaotust on hinnatud vähemalt 70 miljoni euro suuruseks aastas. Pliiga seotud kroonilised haigused toovad kaasa suurema koormuse tervishoiusüsteemile ning suurendavad töövõimeetusjuhtude ja sotsiaalkulude hulka. Samuti mõjutab see usaldust riigi keskkonna- ja tervisepoliitika vastu, sest otsused, mis põhinevad teadusel ja rahvatervise kaitsel, tugevdavad üldist usaldust avaliku halduse vastu.

Kuigi pliivabadele alternatiividele üleminekuga kaasnevad teatavad väljakutsed – eriti laskespordile –, on pliikasutuse piiramine oluline, et vähendada tõsiseid tervisemõjusid. Plii kahjustab eriti laste närvisüsteemi arengut, põhjustades pöördumatuid kognitiivseid kahjustusi ja intelligentsuse langust. Arvestades, et pliil puudub ohutu kokkupuutetase, seab see ohtu üle miljoni jahimeeste perekonda kuuluva lapse ELis, samuti haavatavad grupid nagu rasedad ja madalama sissetulekuga pered, kes sõltuvad ulukilihast. Seetõttu tuleb tervisekaitset käsitleda prioriteedina ning plii asendamist alternatiividega toetada läbimõeldud, etappideks jaotatud ülemineku kaudu, leevendades samal ajal mõju teistele valdkondadele.

Mõju majandusele

Pliid sisaldava laskemoona keelustamisel ja üleminekul pliivabale laskemoonale on mitmetahulised majanduslikud mõjud, mis puudutavad nii jahimehi, laskesportlasi kui ka

² [CL2008R1272ET0280010.0001_cp 1..2](#)

³ [Scientific Opinion on Lead in Food](#)

⁴ [Lead in outdoor shooting and fishing ANNEX XV report](#)

laskepaikade omanikke ja haldajaid. Ühelt poolt on turul juba olemas sobivad alternatiivid – näiteks teraspadrunid, mille hind on võrreldav pliist padrunitega ning mis sobivad enamiku jahipidamis- ja laskmisviiside jaoks. See tähendab, et paljude harrastajate jaoks ei kaasne üleminekuga olulist lisakulu. Siiski tuleb arvestada, et vismutist ja volframist valmistatud padrunid, mida kasutatakse erijuhtudel ning harvemini, on oluliselt kallimad – neli kuni viis korda võrreldes pliipadrunitega – ning nende hind tõenäoliselt jääbki kõrgeks. Seega võib spetsiaalse laskemoona vajadus mõnes jahivormis või harjutuslaskmises tõsta kulusid harrastajatele.

Välilasketiirud/-laskepaigad, mis soovivad säilitada pliidi sisaldava laskemoona kasutamise õiguse, peavad rakendama riskijuhtimise meetmeid ning lasketiirud peavad läbima riikliku loa menetluse. Sellega kaasneb täiendav halduskoormus ja kulu nii lasketiirudele kui riigiasutustele.

Suuremad majanduslikud mõjud hõlmavad lasketiire, eeskätt välilasketiire, kus kasutatakse pliidi sisaldavat laskemoona. Uute nõuete kohaselt peavad sellised tiirud võtma kasutusele tõhusad meetmed pliijääkide kogumiseks ja keskkonnareostuse vältimiseks, mis võib tähendada kuulipüüdjate täiustamist, pinnase neutraliseerimist, äravooluvee puhastussüsteemide rajamist ning pidevat seiret ja hooldust. Lisaks peab kogutud pliikoguste üle pidama arvestust ja järgima täiendavaid dokumenteerimis- ning aruandluskohustusi. Need muudatused võivad tähendada investeringuid rajatiste ümberehitamisse, kui lasketiirus juba kasutatavad riskijuhtimismeetmed ei vasta käesoleva eelnõuga sätestatavatele meetmetele.

Välja pakutud riskijuhtimismeetmed näevad ette, et rakendatakse vähemalt kahte neljast kaitsemeetmest (nt seinad, vallid, võrgud või pinnakate kuulitabamuse piirkondades) ning iga 3 aasta tagant kogutakse kokku kasutatud pliikuulid. Kehtiva siseministri määruse^[1] kohaselt on välilasketiirudes ja laskepaikades kaitsevali olemasolu juba kohustuslik, kuid käesoleva eelnõu kohaselt kaasneks lastud pliilaskemoona kokkukogumise nõudega vajadus iga kolme aasta tagant kaitsevall lammutada, eemaldada (välja sõeluda) kaitsevali moodustavast materjalist sinna kogunenud laskemoon ning kaitsevall uuesti ehitada. Kui riskimeetmeid aga ei rakendata, siis sellistes lasketiirudes pliilaskemoona kasutamine sportlaskmise eesmärgil enam ei oleks lubatud. See mõjutaks laskespordi jätkusuutlikkust Eestis, kui rahvusvahelises laskespordis jätkatakse võistlustel pliidi sisaldava laskemoona kasutamist.

Lasketiiru kavandatud eranditingimustele vastavusse viimine nõuab vähemalt olemasoleva liiva/pinnase eemaldamist raskete pinnase teisaldusseadmete ja tööjõu abil, isolatsiooni paigaldamist ja katuse või püsiva katte ehitamist. Drenaaživeesüsteemide osas toovad erinevad keskkonnatingimused kaasa erinevaid väljakutseid kuuma, külma ja vesise keskkonnaga, mis kõik kujutavad endast ainulaadseid tehnilisi ja disainiprobleeme.

Veekaitssüsteemi (väljavooluvee ärajuhtimine, drenaaž, filtreerimine, puhastamine, ärajuhtimine ja hooldus) ehitamise hinnanguline maksumus on 100 000 eurot lasketiiru kohta. „Jooksvate“ laskemärkide laskmise raja/harjutusala katusega liivapüüduri (ilma veemajandussüsteemita) ehitamise maksumus on umbes 1830 eurot meetri kohta.

Pliipüüniste, nagu terasest ja kummist kuulilõksud, kuulilõksu kassetid ja vertikaalsed terasplaadid, paigaldamise kulu ühe laskepositsiooni kohta on hinnanguliselt 35 000 eurot, millele lisandub aastane hoolduskulu kuni 1500 eurot.

^[1] [Lasketiiru ja laskepaiga ning laskevõistluse ja treeninglaskmise ohutusnõuded–Riigi Teataja](#)

Eelnõuga kavandavate parimatele tavadele vastavate ohutusvallide ehk liivapüüdjate (sealhulgas kaevetööd) ühe meetri maksumus on 5000 eurot (Kultuuriministeeriumi hinnangul) kuni 9000 eurot (teiste liikmesriikide hinnangul) meetrit kohta. Näiteks Tartu Tervisespordikeskuses on 460 m, Kose-Risti praktilise laskmise lasketiirus kuni 500 m ohutusvalle. See tähendaks ühe lasketiiru kohta mitme miljoni eurost kulu iga kolme aasta tagant. Eestis on ligikaudu 30 välilasketiiru, mille vallide pikkused varieeruvad, mistõttu võib iga kolme aasta tagant kogukulu nende kõigi lasketiirude puhul ulatuda mitmekümne miljoni euroni. Ilma täiendava rahastuseta ei ole riskimeetmete rakendamine lasketiirudele jõukohane.

Kohanduste tegemine nõuab ressursse, kuid laiemas vaates tuleb arvestada, et pliiga seotud keskkonna- ja tervisekahjud toovad kaasa ka varjatud majanduslikke kulusid – sealhulgas suurenenud kulud tervishoiule, töövõime vähenemine pliimürgistusega inimeste seas, IQ langusest tulenev potentsiaalse tootlikkuse kadu ning liigilise mitmekesisuse vähenemisest tingitud ökoloogilised ja majanduslikud kaod. Kui neid kulusid arvesse võtta, võib pliivabade alternatiivide kasutuselevõtt osutuda pikemas perspektiivis ühiskonnale kokkuvõttes kuluefektiivsemaks lahenduseks.

Piirangud võivad mõjutada kogu laskespordiga seotud ökosüsteemi – treenerid, instruktorid, laskespordiklubid ja -koolid, võistluste korraldajad ning seotud tarneahel (relva- ja laskemoonatootjad, varustuse müüjad) võivad kogeda tegevuse vähenemist või ümberkujundamist, millega kaasnevad majanduslikud kahjud ja töökohtade vähenemine. Klubid võivad sattuda raskustesse, kui ei suuda investeerida vajalikesse muudatustesse või kui liikmeskond väheneb seoses treeningvõimaluste piiratusega. Seejuures ei saa jätta arvesse võtmata pliist tulenevaid tõsiseid tervisekahjusid ka neile inimestele, kes puutuvad pliijääkidega kokku regulaarselt – näiteks sportlased, treenerid ja lasketiirude töötajad.

Samas võib pli kasutamise lõpetamine pakkuda majanduslikke võimalusi uutele tööstusharudele, näiteks pliivabade padrunite tootmisele ja arendusele, alternatiivsete materjalide kaevandamisele või töötlemisele ning innovaatiliste laskesüsteemide loomisele, mis arvestavad paremini keskkonna- ja terviseaspekte. Samuti võivad lasketiirud, mis teevad vajalikud kohandused ja omandavad loa, jätkata tegevust kontrollitud tingimustes ja saada konkurentsieelise.

Kalandusvaldkonnaga seotud piirangud puuduvad eeskätt harrastuspüügiga tegelejaid. Kokku on Eestis ligikaudu 160 000 harrastajat, nendest õngedega käivad kalapüügil umbes 90% kalastajatest, st muudatustest mõjutatud sihtrühma suurus on ligikaudu 144 000 isikut.

Jahindusvaldkonnaga seotud piirangud puudutavad jahitunnistust omavaid isikuid. Kehtivat Eesti jahitunnistust omab ligikaudu 15 600 isikut, kellest ligikaudu 11 000 kuulub Eesti Jahimeeste Seltsi liikmesorganisatsioonidesse.

Mõju riigiasutuste töökorraldusele ja riigieelarvele

Kuna REACH-määrus on otsekohalduv, siis Eesti õigusaktide muutmise vajadust ette ei ole näha. Kemikaaliseadus sätestab riikliku järelevalve teostamisel asutuste ülesannete jaotuse vastavalt nende pädevusele.

Komisjoni rakendusmääruse rakendamisega kaasneb halduskoormuse kasv nii järelevalveasutustele kui ka lasketiirude ja laskepaikade pidajatele. Määrus näeb ette uute regulatiivsete kohustuste täitmise, mis eeldavad lasketiirude ja teiste laskepaikade kontrolli,

dokumentatsiooni kogumist ning tegevuslubade või autoriseerimise süsteemi kehtestamist. See tähendab, et paljud siiani vabamalt tegutsenud laskepaigad peavad läbima ametliku hindamise ja loamenetluse, mis lisab halduslikke ja ka rahalisi kohustusi.

Määrus suurendab järelevalveasutuste töömahtu. Pliilaskemoona kasutamise järelevalve kuulub Keskkonnaameti pädevusse, mis tähendab vajadust Keskkonnaametil luua või täiendada piirangute nõuetekohase täitmise kontrollimehhanisme – näiteks kontrollida, kas lasketiirud on rakendanud nõutud keskkonnakaitsemeetmed, pidama arvestust plii sisaldava laskemoona koguste üle ja tuvastama võimalikke rikkumisi.

Järelevalve eeldab lisainvesteeringuid erivarustusse, täiendavat koolitust ametnikele, uute kontrollprotokollide väljatöötamist ning andmekogumissüsteemide loomist või täiendamist.

Plii tuvastamiseks oleks järelevalveks vajalik osta spetsiaalne seade. Efektiivseim seade sellise toimingu jaoks on kaasaskantav röntgenfluorestsentsanalüsaator (XRF), mis võimaldab kiiret ja mittepurustavat analüüsi välitingimustes. Sõltuvalt mudelist ja lisavarustusest jääb sellise seadme hind vahemikku 10 000–30 000 eurot. Maksimaalne investeering tõhusa järelevalve tagamiseks oleks osta üks seade maakonna kohta, mis hinnanguliselt tähendaks 15 x 15 000 eurot, millele lisandub ligikaudu 1000 eurot hooldus-, kalibreerimis- ja koolituskulu ühe seadme kohta aastas. See teeks kokku ligikaudu 225 000 eurot soetuskulu, millele lisandub hoolduskulu ligikaudu 15 000 eurot aastas. XRF seadme puhul on oluline välja tuua, et seda seadet saaks Keskkonnaamet kasutada ka teiste oma vastutusvaldkonnas olevate järelevalvekohustuste puhul (kuna XRF seadmed tuvastavad ka teisi elemente lisaks Pliile).

Väiksem investeering oleks võimalik, kui kasutada lisaks XRF seadmetele ka lihtsustatud kiirteste (hind 25–50 eurot 8–12 testi eest). Sellised lihtsustatud kiirtestid on visuaalselt sarnased testribadele. Sellised testribad on mõeldud plii tuvastamiseks näiteks värvides, tolmus või vees, seega pole paraku ideaalsed metallobjectide puhul, nagu kuulid ja kalapüügi raskused. Testribad sobivad eelkõige pindade ja tolmu testimiseks, mitte kindlaks tegema, kas näiteks konkreetne laskemoon on pliist või terasest. Aga teatud juhtudel võiks olla võimalik ka nende testribadega saada indikatsioon, et tegemist on pliiga. Sellise lahenduse puhul võiks lisaks testribadele hankida 4 XRF seadet Eesti kohta, teostada nendega poodides plaanilisi kontrole ning kohapealsetes kontrollides kasutada testribade lahendusi ja kahtluse korral laskemoon/kalapüügivahend konfiskeerida ja teostada analüüs hiljem. Sellise lahendus tähendaks seadmete soetamise ja hoolduse kuludeks hinnanguliselt 64 000 eurot.

Ettepaneku järgi tuleb pärast üleminekuperioodi teha järelevalvet müügi ja kasutamise osas ja seda ka kalanduses kasutatavate raskuste osas. Keskkonnaameti esialgsel hinnangul tähendaks see neile lisakoormust järgmistes valdkondades:

- kontrollid kalandus- ja jahinduspoodides. Veebikaubandust täielikult kontrollida ei ole võimalik, seega kaubanduse kontrollimiseks on vaja koostööd tolliga ja ELi siseselt pädevate asutuste vahel;
- kontrollid lasketiirudes ja laskepaikades. Kuna määruse eelnõu näeb ette ka riskijuhtimismeetmed, millega plii leostumist vältida, siis lisanduvad meetmete ja kasutatava laskemoona kontrollid;
- kontrollid jahipidamisel. Laieneb piirang haavlitelt ka kuulidele. See on ühildatav jahikontrollidega;
- plii raskuste ja muu varustuse kontrollid kalanduse järelevalves. See on Keskkonnaameti jaoks uus teema, mida on võimalik ühildada olemasolevate kontrollidega, kuid eeldab varustust ja täiendavat väljaõpet.

Uute järelevalve valdkondade puhul on riigisisest vajalikud läbirääkimised selles osas, kas neid kohustusi hakkab täitma ainult Keskkonnaamet või teatud teemades lisaks ka Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet või Politsei-ja Piirivalveamet.

Mõju laskespordile ning reservväelaste ja vabatahtlike riigikaitselele valmisolekule

Eelnõuga kavandatud piirangud mõjutavad oluliselt laskespordi arengut ELis. Piirangute kehtestamisel, isegi 15 aastase üleminekuajaga, muutub laskespordiga tegelemine ELis keeruliseks. Väljaspool liidu territooriumi saab seda teha endistel tingimustel. Sportlastele on aga oluline treeningute toimumine samadel tingimustel nagu rahvusvahelistel võistlustel, mis tagab võrdväärse ettevalmistuse ja konkurentsivõime. Vastasel juhul mõjutab see esinemist rahvusvahelistel tiitlivõistlustel, muuhulgas ka olümpiamängudel. Kui ELis tingimuste tagamine muutub võimatuks, tuleb sportlastel treeninguid läbi viia väljaspool, mis suurendab treeningute kulusid ja raskendab logistikat. Hetkel pole teadaolevalt tegeletud alternatiivide leidmisega, mis rakenduks terves maailmas. Eeldatavasti jätkab ülejäänud maailm pliid sisaldava laskemoona kasutamist laskespordis. Sportlastele, kes ei saa endale lubada treeninguid välismaal või kes ei leia piisavalt võrdväärseid treeningtingimusi, võib see tähendada loobumist tippspordist või madalamat sportlikku tulemust. Pliivabale laskemoonale üleminekuks võib tähendada vajadust sportrelvad välja vahetada. Sellega kaasneks täiendav kulu sportlastele ja klubidele. Eesti spordiregistrisse⁵ on kantud Eesti spordiobjektid, sh sportlaskmiseks mõeldud lasketiirud/laskepaigad (57), millest 30 on välilasketiirud/-laskepaigad. Eesti Spordiregistri andmetel on Eestis hetkel ligikaudu 4400 laskespordi harrastajat. Eestis harjutavad laskmist, sh tegelevad laskespordiga, paljud reservväelased ja vabatahtlikud ka kaitseväge, Kaitseväe jm organisatsioonide õppustest väljaspool, et hoida oma oskused kõrgel tasemel. Kui plii laskemoona kasutusvõimalusi oluliselt piiratakse, võib see takistada või kallimaks muuta reservväelaste ja vabatahtlike treeninguid, vähendades seeläbi kaitsetahet ja -võimet.

Eelkirjeldatud mõjude leevendamiseks näeb eelnõu ette alalise erandi pliid sisaldava laskemoona kasutamiseks siselasketiirudes ning jõustruktuuride ja kaitsetreeninguteks mõeldud välilasketiirudes, mis on võtnud kasutusele tõhusad meetmed pliijääkide kogumiseks ja keskkonnareostuse vältimiseks.

Mõju riigi julgeolekule

Kaitseväge, mis kasutab suures mahus pliid sisaldavat laskemoona, võib silmitsi seista probleemidega. Esiteks mõjutab plii kasutamise piiramine laskemoona kättesaadavust, sest üldine laskemoona nõudlus ja pakkumise ebakindlus on kasvanud seoses rahvusvahelise julgeolekuolukorra pingestumisega. Alternatiivsete materjalide, nagu teras või vismut, kasutuselevõtt eeldab tööstuse ümberseadistamist, mis võib ajutiselt tootmisprotsessi seisata või tekitada viivitusi tarneahelates. Lisaks võivad alternatiivide hinnad olla kõrgemad, mis tähendab koormust kaitse-eelarvele. Plii toorainena pärineb valdavalt Euroopa Liidu või NATO liikmesriikidest, samas kui terashaavlite tootmine on suuresti sõltuv Hiinast. Sõltuvus kolmandatest riikidest võib tuua julgeolekupoliitiliselt täiendavaid riske.

Laskemoona tootmisahela muutmine – alates toorainete hankest kuni tootmisliinide ümberseadistamiseni – ei ole lihtne ega kiire protsess. Erinevate metallide nagu vismuti ja volframi piiratud kättesaadavus maailmaturul võib põhjustada hinnatõuse ja tarnehäireid, eriti kui nõudlus ootamatult kasvab. See omakorda võib takistada kaitseväge ja teiste jõustruktuuride

⁵ [Laskesport - ESR](#)

võimet kiiresti ja kulutõhusalt hankida piisavalt sobivat laskemoona, millel on otsene mõju riigi kaitsevõimele ja varustuskindlusele.

5. Eesti seisukohad ja nende põhjendused

5.1. Eesti toetab komisjoni rakendusmääruse eesmärki vähendada pliis sattumist looduskeskkonda ja inimeste kokkupuudet pliiga. Peame oluliseks, et säilitatakse eelnõus ette nähtud alaline erand pliilaskemoona kasutamiseks siselasketiirudes ning jõustruktuuride ja kaitsetreeninguteks mõeldud välilasketiirudes. Julgeolekuolukorda arvestades peame oluliseks, et Euroopa Liidu turul on pärast piirangute jõustumist pliivaba laskemoon kättesaadav nii kaitsevaldkonnale, jahimeestele kui sportlastele. Peame põhjendatuks eelnõus sätestatust pikemat üleminekuaega jahinduses kasutatavale laskemoonale, millel omadustelt samaväärne alternatiiv mitmetes segmentides hetkel puudub või pole see kättesaadav puuduliku varustuskindluse tõttu.

Selgitus:

Eesti toetab eelnõu eesmärki vähendada pliiga kokkupuudet inimeste ja keskkonna jaoks. Seetõttu on alternatiivse laskemoona kasutamine kõige tõhusam viis pliis biosaadavuse vähendamiseks riskirühmades ning aitab vältida pliist põhjustatud pikaajalisi ja pöördumatuid tervisekahjusid.

Toetame eelnõuga ette nähtud alalist erandit pliilaskemoona kasutamiseks siselasketiirudes ning jõustruktuuride ja kaitsetreeninguteks mõeldud välilasketiirudes/laskepaikades ja rõhutame selle olulisust. Peame oluliseks, et pärast piirangute jõustumist oleks pliivaba laskemoon kättesaadav kõigile asjaomastele valdkondadele. Eelnõus on välja toodud, et pliivaba laskemoon on turul olemas. Siiski puudub eelnõust põhjalik mõjuhindang, kas ELis suudetakse pliivaba laskemoona toota piisavas koguses, et see kataks kõigi asjaomaste sektorite vajadused keeldude jõustumisel. Seda eeskätt praegust julgeolekuolukorda arvestades, kus paljud tootjad on oma ressursid suures osas sõjamoona tootmisele suunanud. Toetame, et kõik kehtestatavad erandid, sealhulgas 15-aastane sportlaskmisele kehtiv erand, vaadatakse kümne aasta pärast uuesti läbi komisjoni ja ameti koostöös.

Eestis ei toodeta jahirelvasid ega laskemoona, mistõttu sõltume laskemoona impordist, peamiselt Euroopast. Üleminekuperioodi jooksul ei pruugi olla kättesaadav alternatiivne laskemoon kõikides segmentides (nt kesk- ja ääretulepadrunid, millele kasutusomadustelt sobivat alternatiivi veel ei ole). Leiame, et $\geq 5,6\text{mm}$ pliishaavlite ja kesktulepadrunite kuulide puhul peaks üleminekuaeg jahinduses olema pikem kui eelnõus pakutud. Pakutud 18 kuud (haavlid) ja 3 aastat (kuulid) üleminekuperioodi tuleks pikendada 5 aastani, misjärel hinnatakse uuele moonale ülemineku reaalseid võimalusi. Kesktulepadrunid $< 5,6\text{mm}$ kuulide puhul on eelnõus sätestatud üleminekuaeg kolm aastat, kuid eelistame üleminekuperioodi kümme aastat, kuna selle kaliibriga kesktulepadrunitele ei ole häid alternatiive turul täna saada. Pliivaba laskemoona kasutamine eeldaks seda kaliibrit kasutatavate vanade vintpüsside puhul raua vahetamist. Samuti on täna kättesaadav vintpüsside pliivaba laskemoon üsna ebatäpne ja seetõttu jahipidamisel sobimatu. Eesti eelistaks ääretulepadruni puhul kümneaastase üleminekuaja asemel alalise erandi kehtestamist, mida sobiva laskemoona tekkimisel võib ümber vaadata, kuna selle laskemoona puhul omadustelt samaväärne alternatiiv hetkel puudub. Praegu kättesaadav pliivaba laskemoon selles segmendis on ebatäpne, vähese jõudlusega ja võrdlemisi kallis. Kui sobiva pliivaba laskemoona kättesaadavus jääb ebaselgeks, peame piirangute kehtestamisel põhjendatuks pikemat üleminekuaega.

Eelnõuga keelatakse nii pliisisaldusega >1 massiprotsenti laskemoona kasutamine kui ka sellise laskemoona jahipidamise ajal või jahil käimise käigus kaasaskandmine. Peame sellise keelu sätestamist põhjendatuks, kuna – arvestades keeldu kasutada jahipidamisel pliid sisaldavat laskemoona –, puudub ka praktiline vajadus sellise laskemoona kaasas kandmiseks. Samas leiame, et ei ole võimalik teha järelevalvet välitingimustes sportlaskmisele minnes laskemoona kandmise osas, kuna laskemoona kasutamise eesmärki saab tuvastada vaid selle kasutamise hetkel. Seetõttu nõustume, et keeld kaasas kanda pliid sisaldavat laskemoona, kui minnakse välitingimustesse laskesporti tegema, ei ole otstarbekas.

5.2. Eesti toetab meetmeid, mis vähendavad plii toidukaudset saadavust pliilaskemoonaga lastud ulukilihast. Pliid sisaldavate kalastustarvete (raskused ja landid) müügi keelustamise osas teeme ettepaneku kehtestada üleminekuajaks kaks aastat. Kuivõrd pliid sisaldavate kalastustarvete kasutamist on keeruline kontrollida, leiame, et ka väikeste raskuste ja lantide kasutamisele tuleks sätestada üleminekuage vähemalt viis aastat või jätta sellele tooterühmale kasutamise keelamise üleminekuage kehtestamata. Kaitsekihiga kaetud pliiraskused (nt plastikkattega pliipael võrkudes, mõrdades) peavad jääma erisusena kasutamiseks lubatuks.

Selgitus:

Eesti toetab eelnõu eesmärki vähendada pliiga kokkupuudet inimeste ja keskkonna jaoks, tuginedes teaduslikele andmetele, mis näitavad, et pliilaskemoonaga lastud ulukite liha sisaldab oluliselt rohkem pliit kui näiteks tehistingimustes kasvatatud ulukite liha või ulukiliha, mille puhul on kasutatud alternatiivset pliivaba laskemoona. Kuna ulukilihast ei ole võimalik pliiga saastatust täielikult eemaldada tabamuspriirkonna väljalõikamise teel või vähendada plii sisaldust toiduvalmistamisel, kujutab see endast märkimisväärset terviseriski eelkõige nendele, kes tarbivad ulukiliha sagedamini – näiteks jahimehed ja nende pereliikmed, sealhulgas lapsed, kelle närvisüsteemi arengule võib plii põhjustada pöördumatuid kahjustusi.

Eesti üldiselt toetab eelnõus toodud piiranguid pliid sisaldavate kalastustarvete osas, kuna pliivabad alternatiivid on piisavalt kättesaadavad. Seetõttu teeme ettepaneku lantide ja raskuste müügi keelu kohaldamisele sätestada ühe aasta võrra lühem üleminekuperiood. Siiski vajab kalapüügisektor muudatustega kohanemiseks aega, mistõttu peaksid olema eraldi üleminekuajad müügi ja kasutamise keelustamisele. Kui raskuste müük ja kasutamine keelata ühel ja samal ajal, siis võib tekkida olukord, kus kauba ostjatel ei ole võimalik ostetud raskusi ega lante kasutada. Seega on põhjendatud näha ette pikem üleminekuage kasutamise lõpetamisele, et muudatuste osas oleks võimalik teha piisav kommunikatsioon ning osapooled jõuaksid uute nõuetega kohaneda ja olemasoleva kauba realiseerida. Hindame, et pliid sisaldavate kalastustarvete müügi keelamine on tõhusam viis pliisaaste vähendamiseks kalanduses kui nende kalapüügivahendite kasutamise kontrollimine. Kasutamise kontrollimine võib olla keeruline, kuna see eeldab pidevat järelevalvet ja on praktikas raskemini rakendatav. Seetõttu leiame, et ka väikeste (alla 50 grammi) lantide ja raskuste kasutamise keelu kohaldamisele tuleks ette näha vähemalt kahe aasta võrra pikem üleminekuperiood (nagu on eelnõus ette nähtud suurematele lantidele ja raskustele). Samas saame nõustuda ka lahendusega, kus lantide ja raskuste kasutamisele üleminekuperioodi ei kehtestata või sätestatakse selle tooterühma osas erand.

Lindude, kalade ja veeimetajate seisukohast on kõige ohtlikumad väikeste mõõtudega lahtised plii osakesed. Kaitsekihiga kaetud raskuste puhul (võrkude ja mõrdade puhul raskusnõõrid) ei teki aga nende allaneelamise olukorda. Nõustume, et kaitsekihiga kaetud pliiraskused (nt

plastikkattega pliipael võrkudes, mõrdades) jäävad erisusena lubatuks, kuna põhjustavad oluliselt väiksema pliilekke veekeskkonda.

5.3. Eesti toetab laskespordiga seotud erandi ülevaatamist kümme aastat pärast piirangute jõustumist, et hinnata alternatiivide kättesaadavust, sobivust ja mõju sektorile ning teha vajadusel vastavad muudatused regulatsioonis. Peame oluliseks, et tagatud oleks Euroopa Liidu sportlaste konkurentsivõime ja võrdsed tingimused rahvusvahelistel võistlustel ning spordiala jätkusuutlik areng.

Selgitus:

Toetame pliiehte vähendamise eesmärgil pliiääkide kogumiseks ja keskkonnareostuse vältimiseks senisest tõhusamate kaitsemeetmete rakendamist, sh kasutatud ja kokku kogutud pliid sisaldava laskemoona üle arvestuse pidamist lasketiirudes ja välilasketiirudele loamenetluse kohaldamist. Seejuures kaasnevad riskijuhtimismeetmete rakendamisega täiendavad investeeingu- ja tegevuskulud nii välilasketiirudele kui riigiasutustele.

Eelnõus on ette nähtud 15-aastane erand spordis kasutatava laskemoona kasutamiseks, et ELi liikmesriigid saaksid jätkata rahvusvaheliste tiitlivõistluste korraldamist ja korraldada teisi rahvusvahelisi võistlusi, kus plii kasutamine on praegu vältimatu. Samuti saavad ELi sportlased järgmise 15 aasta jooksul jätkata treeninguid pliid sisaldava laskemoonaga ja säilitada oma konkurentsivõime. Arvestades, et sportlaskmises kasutatakse tavapäraselt suurema kaliibriga laskemoona, vajab eelnõu täpsustamist selles osas, kas erandialuse laskemoona osas (eelnõu kohaselt suurus vahemikus 1,9–2,6 mm) on suuruste osas ekslikult märgitud valed suurused.

Peame eelnõus kavandatud piiranguid, mis on otseselt suunatud laskespordile, ebaproportsionaalseks, kuivõrd laskespordi keskkonnamõju on võrreldes kaitsevaldkonna omaga väiksem. On oluline, et ELis säilib laskespordi kultuur ja traditsioonide järjepidevus ning ei teki olukorda, kus sportlastele jääb võimalus rahvusvahelistel võistlustingimustel treenida ja võistelda üksnes väljaspool ELi. Rahvusvaheline jahilaskespordi organisatsioon FITASC rõhutab pliimoona tähtsust spordis, eriti selle unikaalsete ballistiliste omaduste tõttu. Seni, kuni pole olemas samaväärset alternatiivi, ei ole mõistlik pliimoona täielikult keelustada, kuna täieliku keelustamise tagajärjeks oleks sportlaste konkurentsivõime langus ja spordiala marginaliseerumine Euroopas. Seetõttu toetame, et 15-aastane sportlaskmisele kehtiv erand vaadatakse kümne aasta pärast uuesti läbi komisjoni ja ameti koostöös, et hinnata pliivabade alternatiivide ülemineku progressi ja erandi jätkuva kohaldamise asjakohasust.

6. Arvamuse saamine ja kooskõlastamine

Ettepanek saadeti arvamuse saamiseks Kultuuriministeeriumile, Kaitseministeeriumile, Siseministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile.

Lisaks küsiti arvamust Eesti Jahimeeste Seltsilt ning kemikaaliohutuse komisjonilt, kuhu kuuluvad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Kliimaministeeriumi, Siseministeeriumi, Tööinspektsiooni, Terviseameti, Maksu- ja Tolliameti, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti, Keskkonnaameti, Päästeameti, Põllumajandus- ja Toiduameti ning Eesti Keemiatööstuse Liidu esindajad.

Arvamuse esitasid Eesti Jahimeeste Selts, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Kaitseministeerium, Kultuuriministeerium, kes arvamuse kujundamisel konsulteeris sportkalastamise ja laskespordi valdkonna esindajatega, Siseministeerium, kes kaasas arvamuse kujundamisel allasutusi ja huvirühmi, ja Kliimaministeerium, kes konsulteeris looduskaitsega seotud huvirühmadega.

Arvamustega arvestamine ja mittearvestamine ning põhjendused on esitatud seletuskirja lisa (kaasamistabel).